

Samlealbums i "Raadhuskælderen"

UDSTILLING. Leif Jensen udstiller sin samling af blandt andet Richs albums den 13. november.

Denne overskrift i Nordvestnyt for den 10. november 2021 inspirerede til efterfølgende artikel

JEG EN SAMLER.

Jeg er ældste barn ud af en børneflokk på 6. Alle mine søskende er piger. Min moder og fader var unge mennesker under anden verdenskrig. De havde svært ved at få pengene til at række. Jeg er født lige efter krigen, og derefter kom mine søskende med ca. 3 års mellemrum. Vi boede ude på landet og havde små kår at leve under. Men jeg husker det som en stille, god og rolig opvækst. Der blev flere og flere, der skulle have noget at spise, så SOLGRYN blev en naturlig del af den daglige kost. Min moder havde den indstilling at sund kost gav sunde børn, og vi fik meget grønt. Kartofler og andre grønsager havde vi selv. Min moder var samler, for der måtte ikke smides noget ud, der kunne bruges. Hun læste meget FLITTIGE HÆNDER (for dem havde hun jo selv), og når de var læst blev det hun synes skulle gemmes, taget ud og lagt til side. Resten blev brugt til komfuret. Senere kom elektrisk komfur og så blev hele årgange gemt. Men vi måtte ikke smide noget ud. På Solgrynspakkerne og andre morgenmadsprodukter, var der på bagsiden mange ting som vi børn klippede ud og legede med. Der blev købt meget solgryn. Det lykkedes mig at beholde meget af det legetøj fra solgrynspakkerne. Jeg legede sammen med mine kammerater meget med indianer og cowboys, hvor vi var i krig mod hinanden. (den tids playstation). Man skal huske at 2. verdenskrig kun var 10 – 20 år bagud, og at mine forældre frygtede lidt, at der skulle komme en ny krig. De var begge født omkring 1. verdenskrig. Derfor legede vi meget krig med det legetøj vi havde. Tiden gik og mit legetøj blev lagt i skuffer. Læreplads, soldat og arbejde tog over. Jeg blev gift, fik hus og have og 2 børn, der skulle opdrages.

Da min moder døde i 1985 skulle vi i gang med at tømme et samlerhjem. Vi var alle flyttet hjemmefra, så hun havde tid til at samle og hygge sig med det. Vi delte efter bedste overbevisning alt det der var. Jeg fik en kasse med ca. 33 enheder samlealbum, og så alt mit legetøj. Kassen blev sat hjemme hos mig og glemt. Jeg blev selvstændig i 1989 og havde nok at se til i mange år. Jeg stoppede i 1998 som selvstændig og skulle rydde kontoret. Efter meget overvejelse gik jeg i gang med at kigge i kassen fra min moder, og det jeg fandt synes jeg var spændende. Både alt mit legetøj og de mange album. Jeg begyndte at registrere albumerne for at se om der var nogen sammenhæng i noget af det. Det skal siges at medens børnene var små, gik vi tit på loppemarkeder. Det var spændende for dem at se meget af det, som fandtes i gamle dage. Jeg fandt så lidt til de 33 enheder og ganske langsom voksede samlingen. Børnene flyttede hjemmefra og der var tid til at fordybe sig i samlergenet. I 2001 så jeg en annonce om at man ville starte en samlerklub. Ganske langsom voksede samlingen og jeg fik foden indenfor i Samlerklubben (Svebølle Samlerklub). Der fik jeg meget inspiration om hvordan man samler, og hvordan man organiserer sin samling, og hjælp til mange praktiske spørgsmål. De første år købte jeg ting til min samling og gav nok for meget for de forskellige ting. Men samtaler i Samlerklubben lærte mig at være mere skeptisk. Jeg fik over mange år registreret alt, så der kunne komme overblik over samlingen. Samlingen er de senere år vokset men mere langsom end de første år hvor jeg bare tog imod alt som kunne bruges.

Indianere har altid optaget mig meget og jeg har læst bøger om dem. Det var de hvide, som kom til Amerika og tog deres land fra dem. At man ville udslutte et helt folkefærd fordi man ville tjene hurtige penge på at dyrke deres jord og bygge veje og byer til kolonisterne. Jeg har haft fornøjelsen at være på forskellige udstillinger og det har givet mig mange gode samtaler og meget ny viden. Jeg har ikke nogen aftager af min samling. Håber måske et barnebarn vil tage over, men forventer det ikke. Alle min kollegaer som samler det samme, har meget af det samme. Samlingen begyndte med 33 enheder og består nu af 379 enheder. Med dubletter 1203 enheder. OG JEG SPISER STADIG SOLGRYN.

Ordet "Samlemærke" opstod i slutningen af det 18. århundrede. I tiden efter krigen i 1864 var der meget fattigdom i Europa. Men i slutningen af 1860erne og i 1870erne begyndte man at opbygge landene, og fik sat madproduktionen i gang. I 1880erne var der Tyske købmænd, som fandt ud af at ved at lave reklame for bestemte varer, kunne man få befolkningen til netop at købe deres varer. Det blev starten på Reklamesamlebilleder. I årene frem til årtusindskiftet blev det mere udbredt at man fik et mærke med, når man købte forskellige dagligvarer. Mange af billederne var klistermærker eller glansbilleder. Nogle var med et nr., så man kunne bytte med andre. Der var mange slags, og det var ikke altid lige nemt at få samlet en serie. Trykningen og logistikken var ikke særlig god.

I USA og i hele EUROPA oplevede man fra 1860erne -1880erne at de store købmænd lagde mærker ved ekstrakt firmaer, chokoladefabrikker, cigaretfabrikker, tidsskrifter, m.m. Mærkerne blev trykt på trykkerier og bestilt af købmændene.

I starten af 1900 tallet begyndte man så småt at lave Reklamesamlebilleder i Danmark og i 1906 kom det første rigtige album hvor man kunne sætte billeder ind når man købte chokolade. Man fik tegnere til at tegne billederne med forskellige motiver for netop at man skulle købe denne vare for at samle serien til et album.

I Danmark fik C.F. Richs i 1896 tilladelse til at varemærke den gule pakning med kaffeerstatning. Man skal huske at efter krigen i 1864 blev kaffebønner meget dyre og Europas befolkning forsøgte at lave forskellige former for erstatninger. Men C.F. Richs fik sat kaffeerstatning i produktion, og derved blev det et alternativ til de dyre kaffebønner. Man begyndte også at få trykkerier til at trykke mærker man kunne lægge i pakkerne. Det blev sat i system fra 1913. Man havde i tiden fra 1910 – 1914 forskellige kunstnerne og litografer som forsøgte med at lave samlemærker med nr. og bogstav for at kunden skulle købe netop denne vare for at få en komplet serie.

I første verdenskrig fra 1914 – 1918 oplevede den danske befolkning fattigdom og stor armod. Efter 1. Verdenskrig kom der langsomt gang i produktioner af dagligvarer, og også i samlemærker. Konkurrencen blev langsom hårdere og reklamerne det samme.

Kaffen var stadig en meget dyr sag at købe, og den almindelige befolkning brugte meget erstatningskaffe. I England begyndte man efter 1. verdenskrig, at producere samlemærker i cigaretter, cigar og the pakker for at få konkurrence. England var storeksportør af cigaretter i mellemkrigsårene. Man lavede mange serier af forskellig art (dyr, planter, sommerfugle, skibe, uniformer og mange andre motiver). Alle fabrikanter af cigaretter, cigarer og the havde en benhård konkurrence.

I 1913 begyndte man at lægge samle billeder i erstatningskaffe pakkerne. Erstatningskaffe blev produceret af cikrierødder, rug, sukkerroer, og kakaoskaller. Richs og Danmarks fabrikkerne havde hver sin opskrift, som var hemmelig. C.F. Richs opkøbte i 1901 8 andre små fabrikker, og i 1902 blev Erstatningsfabrikken Danmarks startet. De 2 fabrikker blev sammenlagt i 1969, og i 1972 ophørte man med produktionen, da kaffen var blevet så billig, at man ikke brugte erstatning mere. I 1953 købte mere end 250.000 husstande kaffeerstatning.

Mange andre firmaer af varer som danskerne skulle bruge efter 2. verdenskrig kunne se, at C.F. Richs og de engelske fabrikker havde held med at øge salget, når der var samleserier med. Langsomt begyndte ugeblade, aviser, havregryn, vaskepulver, og mange andre produkter at lave forskellige former for samle billeder.

Jeg begyndte at kigge på det at være samler i 1998. Min mor døde i 1985, og hun var samler af alt. Intet måtte smides ud. Hun var ungt menneske under 2. verdenskrig, og både min far og mor var sparsommelige, og alt kunne gemmes og genbruges. Jeg fik en kasse med album og serier fra min mors hjem. Den stod hos mig medens jeg var selvstændig. Jeg stoppede i 1998, og da kontoret var ryddet pakkede jeg kassen ud. Der var 33 forskellige enheder (album og serier). Langsomt begyndte jeg at finde ud af hvad jeg havde, og undersøge om nogen vidste noget. Jeg gik på loppemarkeder og i genbrugsbutikker og hos antikvitetshandlere, og lærte langsomt, at det var en spændende hobby. Jeg mødte andre samlere med samme hobby, og vi begyndte at bytte album og mærker. Samtidig fik jeg megen viden. I 2001 hørte jeg at man ville starte en samleklub, og den kom jeg til. Der forstod jeg, at man kan samle på mange forskellige ting.

Jeg udbyggede i årene efter stadig min samling, og lærte mere og mere om dette emne, der hed samlealbum og serier. Jeg fik langsomt fat i mere materiale, og også mange dubletter. Jeg tog på nogle udstillinger, hvor jeg mødte mange mennesker, som fortalte om samlealbum, og som også gav mig album og serier. Jeg indså at nu var tiden kommet til at jeg måtte lave nogle systemer og noget logistik. Det tog flere år at få alt registreret og også at få de pæneste ting til min samling. Nu har jeg fået styr på min samling.

Jeg mødtes med kollegaer som samler på det samme og vi fik snakket meget om at få lavet systemer så vi vidste hvad vi havde i vores samlinger. Nu er jeg kommet så langt at min samling nu er på over 400 enheder, og at jeg kan tage på udstilling med Danmarks største samling. I årene hvor jeg opbyggede min samling skete det tit at jeg blev grebet af samlergenet og at jeg arbejdede med samlingen til langt ud på natten.

Det er blevet vanskeligere at finde ting til gengæld er glæden meget større når jeg finder nyt. Jeg har ikke nogen i øjeblikket som vil tage over og videreføre samlingen, men jeg håber det lykkedes.

Artiklen er skrevet af Leif Jensen, Risvænget, Tuse, 4300 Holbæk. Fotos leveret af Leif. Artiklen er lettere redigeret (bl.a. indsætning af fotos) af Erling Knudsen. Januar 2023.

I brugsforeningen i Oplevelsescenter Nyvang kan man stadig købe Richs og kaffen i køkkenet på husmandsstedet er halv kaffe og halv Richs. Den smager faktisk meget godt!